

MOKYKLA LYG SKRUZDĖLYNAS

Stasė Bučiuvienė

Vilniaus miesto Trakų Vokės vidurinė mokykla nuo miesto centro nutolusi per 16 kilometrų. Įsikūrusi ji nuostabiame gamtos kampelyje prie Vokės upės senslėnio ir deklaruojama kaip mokykla visiems. Su šios mokyklos direktore, fizikos mokytoja Gene Talačkienė, biologijos mokytoja Agne Avižieniene, fizikos mokytoja Irina Dobrovolskaite, socialine pedagoge Diana Šaulinskiene kalbasi žurnalo redakcinės kolegijos narė Stasė Bučiuvienė.

Šiuo metu mokykloje mokosi 370 mokinių, iš jų 35 abiturientai. Mokykloje dirba darnus pedagogų kolektyvas, gebantis į savarankišką gyvenimą išleisti savimi pasitikinčius, daug siekiančius žmones. Jau dešimtus metus atnaujintai mokyklai sėkmingai vadovauja direktorė Genė Talačkienė.

Ką reiškia mokykla visiems?

G. T. Esame vienintelė vidurinė mokykla didžiausioje pagal teritoriją Panerių seniūnijoje. Trakų Vokėje ir aplink ją gyvena daugiau nei 4 tūkstančiai gyventojų. Jų vaikai mokosi pas mus. Taip pat mūsų mokyklą lanko vaikai iš šalia esančių Vilniaus ir Trakų rajonų.

D. Š. Esame prigludę mokinių, pašalintų iš Vilniaus miesto progimnazijų. Kai kurie jų turi didelių mokymosi sunkumų, elgesio sutrikimų. Turime problemišku vaikų ir iš savųjų – tų, kurie lanko mūsų mokyklą nuo pirmos klasės. Galėtume paprašyti tėvų, kad jie vestų tuos vaikus į kitas mokyklas arba eitų ten, iš kur atėjo. Neprašome. Suprantame, kad mokiniai, pašalinti iš mūsų mokyklos, nebeturėtų kur eiti.

G. T. Jau išleidome 21 abiturientų laidą. Šiandien mokykloje mokosi 380 mokinių, iš jų 25 abiturientai.

D. Š. Džiaugiamės ir didžiuojamės, kad kiekvieną rudenį vis daugiau tėvelių patiki savo vaikus mūsų mokyklai. Darniai dirbantys mokytojai geba parengti savimi pasitikinčius, daug siekiančius žmones. Keturioliktus metus mokyklai sėkmingai vadovauja direktorė Genė Talačkienė.

Kokie Jūsų mokyklos ketvirtokų pasiekimai?

G. T. Pernai aukštesnioju lygiu pradinę mokyklą baigė 24,2 %, pagrindiniu lygiu – 30,3 %, patenkinamai – 45.5 %. Nepatenkinamai besimokiusių neturėjome.

Kokie aštuntokų pasiekimai? Kiek jų mokslo metus baigė aukštesnioju, pagrindiniu lygiu? Kiek jų mokėsi patenkinamai, o kiek – nepatenkinamai?

G. T. Aukštesnioju lygiu baigė 9,1 %, pagrindiniu lygiu – 27,3 %, patenkinamai – 54,5 %, nepatenkinamai – 6,1 %.

Kaip mokėsi dešimtokai? Kokie dešimtokų pasiekimai?

G. T. Pagrindinę mokyklą aukštesnioju lygiu baigė 7,7 %, mokinių, pagrindiniu lygiu – 30.8 %, patenkinamai – 61.1 %. Nepatenkinamai – nebuvo.

Šiais mokslo metais turite 25 vienuoliktokus ir 25 abiturienus. Kiek mokinių rinkosi bendrąjį biologijos, chemijos, fizikos kursą, kiek išplėstinį?

A. A. XI klasėje bendrąjį biologijos kursą pasirinko 19 mokinių – 76 %. XII klasėje 12 mokinių (48 %) mokosi išplėstinį kursą. Chemijos išplėstinį kursą pasirinko 10 vienuoliktokų (40 %) ir 6 dvyliktokai (24 %).

I. D. Fizikos kursą pasirinko 7 vienuoliktokai (28 %) ir 12 dvyliktokų (48 %).

Biologijos ir fizikos kursų programas sudaro 7 veiklos sritys. Kuriomis iš šių sričių labiausiai domisi mokiniai? Kuriose veiklos srityse sekasi sunkiausiai? Kodėl?

A. A. Iš biologijos programos mokinius labiausiai domina „Žmogaus sveikata“. Gal todėl, kad siejasi su kasdienine žmogaus veikla. Mokiniai turi pakankamai šios srities žinių iš savo patirties. Supranta, kad tai, ką išmoks, galės pritaikyti gyvenime. Sunkiausia sekasi „Organizmų požymių paveldėjimas ir genų technologijos“. Šioms temoms išmokti reikalingos ir matematinės žinios, ir loginis mąstymas. Genų technologijos – naujas mokslas. Šis mokslas domina mokinius, bet kad jį perprastum, reikia turėti labai daug žinių ir sugebėti tas žinias pritaikyti. Geriau sektųsi, jei turėtume pakankamai mokymo priemonių ir galėtume atlikti visus praktinius ir tiriamuosius darbus, kuriuos rekomenduoja programų sudarytojai.

G. T. Fizikos programoje mokinius labiausiai domina „Mechanika“, „Elektra“. Daugelis mokinių teigia, kad jiems patinka šis kursas, nes žinias galima susieti su gyvenimu, pritaikyti buitėje ir praktikoje. Mokiniai į testų klausimus bando atsakyti atlikdami ekspe-

rimentus. Jie klausia to, kas jiems rūpi ir įdomu, – pavyzdžiui, kaip veikia išmaniųjų telefonų liečiamieji ekranai ir panašiai. Aukštesniųjų klasių mokiniai kelia daug hipotetinių, globalių klausimų. Blogiau sekasi nagrinėti kvantinę bei atominę fiziką. Šios mokslo šakos mokiniams sunkiau suvokiamos, nes jos yra neapčiuopiamos, nematomos. Jų temoms išmokyti reikia išlavinto loginio mąstymo.

Kiek Jūsų mokyklos mokinių studijuoja biologiją, chemiją, fiziką aukštesiose mokyklose?

A. A. Per paskutiniuosius ketverius metus biologijos studijas pasirinko 1 abiturientė. Ji studijuoja Vilniaus universitete. Dar bent 4 abiturientai pasirinko biologinės pakraipos studijas kolegijose (apželdinimas, kosmetologija, ergoterapija, kineziterapija).

G. T. Fiziką studijavo du mūsų abiturientai. Vienas jų, baigęs Edukologijos universitetą, liko jame dirbti mokslinį darbą. Antrasis baigė Vilniaus universitetą ir keletą metų dėstė fiziką mūsų mokykloje. Jo netenkino mokytojo atlyginimas, todėl išėjo į verslą. Nemažai mūsų abiturientų kasmet įstoja į VGTU inžinerines studijas ir sėkmingai jas baigia. Chemijos studijų paskutiniaisiais metais mūsų abiturientai nesirinko, tačiau kiekvienais metais keletas jų pasirenka medicinos ar kitas studijas, kur reikalingos chemijos kurso žinios.

Šiame Lietuvos edukologijos universitete mokslų nepradėjo nė vienas fizikos ir chemijos mokytojas. Ar abiturientų nebedomina gamtos mokslai?

G. T. Fizika ir chemija patinka žmonėms, nuolat klausiantiems „kodėl?“ ir ieškantiems atsakymų. Šių dalykų studentai labai ypatingi. Įstoti į universitetus, studijuoti juose ir juos baigti gali tik tie abiturientai, kurie turi aukščiausius balus ir netingi dirbti. Fizika ir chemija yra nelengvos, tačiau įdomios mokslo sritys. Reikia pažymėti ir tai, kad gal tik dešimtadalis fizikos studentų tampa profesionaliais fizikais. Kiti įgytas žinias taiko įvairiose gyvenimo srityse. Lietuvoje fizikai užima netgi aukščiausius valstybės valdymo postus, eina aukštas pareigas energetikos, telekomunikacijų, informacinių ir aukštųjų technologijų srityse.

D. Š. Abiturientai, aštuoniolikos ar devyniolikos metų vaikinukai ir mergaitės, turi tėvus, kurie, anot švedų rašytojos Selmos Lagerlof, nori, kad jų vaikai dirbtų pas padorius darbdavius, gerai atsilyginančius už sunkų darbą. Kol kas mokytojų atlyginimai nepadoriai maži.

Aukštosios mokyklos tikisi studentų, kurių neberekėtų mokyti, kurie nebegaišintų dėstytojų, norinčių atsidėti didiems moksliniams darbams, garsinanties universitetą visame pasaulyje. Ko mainais už gerai paruoštus studentus iš aukštųjų mokyklų tikėtusi bendrojo lavinimo mokyklos?

G. T. Mokykla norėtų gauti profesionalius pedagogus, kurie rengtų gabius studentus. Mokytojai pageidauja gabių, smalsių, motyvuotų, stropių mokinių. Kol kas realybė nedžiugina. Mūsų mokyklos aukštesnėse klasėse yra vos keli procentai labai gerai besimo-

kančių mokinių. Regis, tokia pat padėtis ir kitose pakraštiniuose miesto mokyklose, kuriose nedaroma mokinių atranka.

A. A. Gabesni mokiniai pereina į prestižines mokyklas dėl to, kad ten mokymosi atmosfera kitokia, jie visi yra motyvuoti, noriai mokosi, tai ir rezultatų galima geresnių pasiekti, nors prestižinių mokyklų pedagogai kažin ar skiriasi nuo dirbančių mokyklose visiems. Daug ką lemia pati aplinka.

I. D. Miesto gimnazijose stipresnė materialinė bazė – geresnės laboratorijos, daugiau audiovizualinės technikos.

D. Š. Užtat mūsų mokykloje daugiau meilės ir pagarbos mokiniams bei jų tėvams. Mokykla – ne universitetų tarnaitė, kad ruošytų studentus, kurių nebereikėtų mokyti. Ar būtina į vienuoliktokų galvas sudėti viską, ko mokytojai mokėsi trečiame aukštosios mokyklos kurse. Nepamirškime, kad mokykla, be mokymo, turi ir kitą, lygiai taip pat svarbią funkciją – vaiko socializaciją.

Jūs gamtos mokslų mokytojus palyginote su Raudonojoje knygoje įrašytais kraujalakiniais melsviais. Kodėl?

A. A. Mokytojai – nykstanti profesija, juos reikia gelbėti. Gal žmonės nepastebės, kaip iš mokyklų išnyks fizikos, chemijos, biologijos mokytojai, kaip nepastebi, kad nyksta kraujalakiniai melsviai. Bet išnykus drugiams, išnyks skruzdėlynai. Išnykus skruzdėlynams, išnyks vaistinės kraujalakės.

Su kuo lyginate mokyklą?

A. A. Mokyklą lyginu su skruzdėlynu. Skruzdėlės parsineša iš kraujalakės žiedo iškritusį vikšrą ir beveik dvejus metus jį augina, savo perais maitina. Jei ne skruzdėlynas, vikšras, pirmajam šaltukui spustelėjus, žūtų. Čia tokia simbiozė. Nykstant mokykloms, nyksta Lietuva.

Ko palinkėtumėte žurnalo skaitytojams ir visiems Lietuvos žmonėms?

G. T. Lietuva turi daug šaunių mokyklų ir mokytojų. Stiprybės organizuojant mokinių veiklą, apimančią visas pagrindines žmogaus veiklos sritis: pažinimą, mokymąsi, darbą, bendravimą, žaidimus!

I. D. Kūrybiškų, nenuobodžių gamtos mokslo pamokų!

A. A. Kompetentingų sprendimų!

D. Š. Visoms Lietuvos mokykloms ir jų gamtos mokslų mokytojams linkime atsakingai veikti ir prasmingai būti.

Kalbėjosi Stasė Bučiuvienė